

vine toliko izobraženosti kot čevljar od poljedelstva, so stali na čelu te „zadreg“. Ubogi kmetje so dajali svoje težko zaslužene krajcarje v to kramarijo; pa kam so prišli tisti denarji? — ni jih več. Nahajajo se pri nekaterih židovskih trgovcih na Dunaju in drugot, kateri si roke menčajo in smejiijo čez tako lahko zasluženi dobiček, katerega so si iz kmetovih žuljev pridobili. Šoštajnski konzum stoji danes pred bobnom. V hišo, od katere se je kmetom toliko obečalo, nastavl se je bankerot. 4461 K 66 h morajo družniki, verni in pošteni kmetje, kot dragi spomin na to kramarijo plačati. Dva konzuma in sicer ta drugi na Frankolovem, kateri zadnji je v žalosten spomin od farovžkega komija, kaplana Jakoba Palir-ja zapuščen, sta v kratkem žlahtno zaspala in kmalu bomo tudi od drugih bankerotov takih zadrug slišali, ker že od vseh stranij škriplje in poka. Revščina po naši ubogi spodnji štajerski deželi je skoraj pri vsaki hiši doma. Naši ubogi kmetje še za davek ne morejo denarja skupaj spraviti, zdaj jih pa še plačila za ta nasrečni konzum mučijo, ki jih bo celó spravil na boben. Namesto da bi zapeljivci ubogega kmeta, namesto da bi tisti, ki so kmeta z sladkimi besedami k takim farovžkim eksperimentom prisilili, namesto da bi tisti kaplani, kateri ta konzumna društva ustanovljajo — zgubo, katera je neizogibna — sami plačali, pa konzumu, katerega so v nesrečo kmeta ustanovili, hrbet obrnejo in prepustijo ude židovskim rokam, iz katerih so poprej blago dobili, ne menoč se kaj bodo tisti ž njimi naredili. Tudi gospod kaplan v Leskovci že prosi, da bi se prestavil, ker pri „kšeftu“ konzuma le zguba kaže, misleč: boljše je, da grem „prej kot poznej“. „Vsak čevljar naj ostane pri svojem kopitu“, pravi neki stari pregovor in naj bi si tega ti mladi nesrečo doprinašajoči kaplani na čelo zapisali. Veliko nesreče so že skoz svoje kramarije nepotrebno našim kmetom povzročili. Kmetje poslušajte dober svet: odtegnite vaše roke proč od teh farovžkih kramarij, ker vam niso za drugo kakor za nesrečo in v pogubo. Kmetje šoštajnske okolice so nam že „učno plačilo“ dali in s tem konzum na večno pokopali. — Zaspala je krava, katero so kmetje pri rogah držali, židje in ustanovitelji konzuma pa za vime molzli. — Počivaj sladko. —

(Prebrisanost ustanoviteljev konzumnih društev.)

Kakor nam kažejo pravila kmetijskih društev, so gospodje ustanovitelji prebrisane glave. Iz teh pravil se razvidi, da ti gospodje že od vsega začetka niso imeli zaupanja v svoje počenjanje, to je v svoje kramarije. § 4 teh pravil namreč govori, da član ne sme poprej kakor meseca oktobra in sicer pismeno načelniku svoj delež in odstop odpovedati in da še potem eno celo leto kot ud društva ostane. To se namreč pravi, da še po napovedanem odstopu celo leto za zgubo z svojim celim premoženjem dober stoji. Vidi kmet na primer meseca januarja, da se pri konzumu slabo gospodari, ne more pa poprej kot mesca oktobra tistega leta svoj odstop naznaniti, ostane potem še do oktobra prihodnjega leta, torej z vsem 22 mescev ud društva in plačnik zgube. Kaj se pa v teh 22 mesecih lahko zgodi, to si vsakdo zamore misliti in to tembolj ako gospodarje teh konzumnih društev pogleda. Vsakemu udu konzumnega društva naj bode zategadelj rečeno, da pravočasno in pismeno odstop načelnikstvu naznani, da se mu ne bode tako kakor Šoštajnskim kmetom zgodilo.

(Razganjači našega „Štajerca“.) Velikokrat smo se že mogli prepričati, da posebno naši gospodje duhovniki nad „Štajercom“ razsajajo in sicer gotovo samo zato, ker je ta list namenjen ubogemu kmetu, kateri danes pod uplivom klerikalne stranke stoji, oči odpreti in mu pot pokazati, po katerem lahko k zboljšanju njegovega stana pride. Posebni razganjači „Štajerca“ so gospod župnik v Pilštanju in njegovi tovariši v Zagorji in Prevarji. Kje ga zagledajo tam se jezijo, da jim skoraj žile popokajo. Prisiljeni smo zategadelj tote gospode razganjače vprašati, kaj da jim je „Štajerc“ storil, in tudi ako imajo katoliško vero, ali pa če celo kateremu drugemu Bogu služijo?! Ti gospodje hočejo biti zastopniki Boga. Pridgajo najmanj trikrat v tednu besede našega Zveličarja „ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe“ pa delovanje teh gospodov je čisto drugačno. Besede le besede ostanejo, njih vest je pa polna sovraštva do vsakega pravično mislečega človeka. Tudi naj

si zapišejo ti gospodje na vrata, da se pri nas človek, kateri drugače govori kot misli in dela, imenuje „figamož“.

(Iz Ptujca.) Ljubljanski „Slovenec“ štev. 74 poroča, da se je 29. julija t. l. pri Sv. Trojici v Slov. goricah vršil katoliško političnega društva za okraj Sv. Lenard v Slov. goricah glavni zbor. Duša in glavni steber tega zbora bil je kaplan od Sv. Benedikta. Mi bi ne našli trudavredno, temu ugovarjati in se na njegova že tolikrat pri različnih in ponavljajočih shodih ozirati, ki so vsakokrat napadali štajersko vlado, štajerski deželni odbor i. t. d., ko bi ne vedeli, da je gospod Muršič sam zoper svoje prepričanje govoril. On je omenjal razen motiva „proč od Gradca“ tudi sledeče: Za izobrazbo, vedo in umetnost daje dežela 63.000 kron, za deželni muzej 143.000 kron, za risarsko akademijo 19.000 kron, za realično šolo 91.000 kron, za deželni muzej v Ptuj 30.000 kron in od vsega tega mi nimamo nič. (Torej nobenih koristij.) Ljubi gospod! Nebi Vi programe ptujske gimnazije v roke vzeli in v tistih dobrohotno bratih hoteli, koliko učencev slovenske narodnosti tudi tukaj za njihovo prihodnost tla poklada in koliko jih je v njihovih dijaških letih s štipendijami in podporami obdarjenih bilo? Mogoče boste Vi med temi, takih dobrot uživajočimi dijaki tudi ime: Franc Muršič iz Goričnice pri Sv. Margareti, našli! Gospod kaplan! mogoče boste priznali, da ste tudi Vi eden tistih ptujskih gimnazijalcev bili, kateri je z visoko in lepo štipendijo obdarjen bil? Niste li tudi Vi prosta kosila (Freitische) uživali? Kako zamorete Vi od tistih zavodov, ki so Vam za Vaš poznejši poklic pot ugledila, reči: „in od vsega tega mi nimamo nič!“ — Meminisce juvat . . . ! Ako ptujska gimnazijalna knjižnica s slovensko lekturo ni opremljena, je seveda obžalovanja vredno, zna se pa kar še manjka nadomestiti. Vendar dovoljujemo se vprašati: „Ste Vi le en vinar za nakup takih knjig že darovali?“ — Da bi slovenski dijaki pri dobavanju slovenskih knjig pri zunanjih učiteljih bili od teh vsled tega kedaj zavračani, je gola laž, ali pa vsaj natolcevanje. Da se pa učencem s slabim napredovanjem v obligatnih predmetih od privatne lekture — bodisi ista nemška ali slovenska — odsvetuje in se jih od tega, ne samo po nemških ampak tudi po slovenskih profesorjih, kakor v Ptuj tako tudi v vseh učnih zavodih države zadržuje, je po gimnazijskih pravilih potrjena potreba. Toliko gospod Muršič za sedaj! Želite prilično kaj več, bomo Vaši želji ustregli. — Nekdo ki tako nepravilno ne misli kakor Vi.

(Gospod župnik iz Majšperga) piše na »Pettauer Zeitung« sledeče: V neki zadnji številki »Pettauer Zeitung« se bere, da je podpisani v neki njegovi pridigi prepovedal »Štajerca« brati, in to greh imenoval. Ker se podpisani s »Štajercem« ni pečal, ni toraj pri nikaki pridigi le z eno besedo o njem omenil, je prepričan, da je slav. uredništvo »Pettauer Zeitung« pri oni notici od njenega dopisnika zapeljano bilo, ali pa kar bo gotovejš, od nekega tukajšnjega obrekovalca zapeljano bilo. To v svrhu resnice brez zahtevanja kakega poročila. Majšperg, dne 16. avgusta 1900. Vsim spoštovanjem, Jakob Marinič, župnik.

(Čudna bolezen.) Zdravniki v Hamburgu imajo z neko posebno boleznijo opraviti. Eno žensko je lani strela zadela. Ležala je 6 mescev. Ko je vstala, zamogla je hoditi le s pomočjo drugih in to le par korakov. Otrpela so ji bile roke in ramena. Čudno pa je, da kadar grmi in treska, da takrat lahko premika z rokami in nogami. Ko nevihta neha, ji udje iznova otrpnejo.

Odpis zemljiške štibre po nevihti.

(Konec.)

Pri ponavljajočih se škodah v enem in tistem letu, pa odpis davkov ne sme več znesti kakor toliko kolikor celi letni davek znese. Z ozirom na visokost škode, ki mu jo je nevihta povzročila, in ako je naznanilo škode potrebno ali ne, naj se ravna po sledečem navodilu:

Enoletna setva. Je ta na $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ ali vsa uničena, ravna se odpis davka po tem, in ako je vsa

enoletna setva uničena, odpiše se tedaj celi davek, t.j. le takrat, ako to leto ni mogoče še drugo leto posejati. Ako se pa v slučaju zgodi, da je po prvi leti, mogoče še drugo letno sejati, odpiše se mu mesto cellega davka samo dve tretjini, torej okroglo vzeto polovico.

Prva letna. Ako je ta na $\frac{1}{4}$ ali $\frac{1}{3}$ uničena, ne zgodi se nobena odpisnina. Le, če je prvi pridelek na $\frac{1}{2}$ uničen, odpiše $1\frac{1}{4}$. Ako je nevihta uničila prvega pridelka $\frac{3}{4}$, ali cel ta pridelek, odpiše se $\frac{1}{2}$ davka.

Drugoletna. Pri tej mora najmanj $\frac{3}{4}$ pridelka uničenega biti, da se $\frac{1}{4}$ davka odpiše; ker $\frac{3}{4}$ od $\frac{1}{3}$ je okroglo $\frac{1}{4}$.

Sadni vrt s travo (ali travnik na novo zasajen z mladim drevjem) je, kakor smo že povedali, mešana kultura. Škoda se tukaj računi kakor pri glavnem pridelku z $\frac{2}{3}$.

Da se bolje razumemo, stavimo tukaj nekaj zgledov in sicer vzemimo na primer:

1. Parcela z enoletnino posejana, ali posadena, je toraj edini letni prihodek. Ta parcela nese čistega doneska 40 kron, in je uničena na $\frac{1}{4}$, odpiše se toraj davka 4 krone 31 vinarjev.

2. Parcela s prvim dohodkom (prvo setvijo), s čistim doneskom 40 kron, in je na $\frac{1}{4}$ uničena, ni nobenega odpisa.

3. Ravno taka parcela na $\frac{1}{3}$ uničena, tudi nič odpisa.

4. Ista parcela na pol uničena, se odpiše 4 kron 31 vinarjev.

5. Zopet ravno taka parcela na $\frac{2}{3}$ uničena, se odpiše kakor gori pod števil. 1 rečeno.

6. Je na taki parceli druga letnina na $\frac{3}{4}$ uničena, se odpiše tudi kakor pod števil. 1 navedeno.

Preračun škode po § 2 odstavek 2, te postavbe bomo razložili tako: vzemimo na primer vinograd, ki nese čistega skupnega dohodka 40 kron, in posestnik obdeluje v eni in tisti občini samo ta vinograd, in le-ta mu je bil po oidimu (peronospori, slani) na $\frac{1}{4}$ uničen. Tukaj ne zgodi se nič odpisa, če tudi je bila samo enoletnina. Ravno pri taki parceli pa na $\frac{1}{3}$, toraj več kot na $\frac{1}{4}$ uničena, se pa odpiše 4 krone 31 vinarjev. Če pa tu posestnik v eni in isti občini poleg vinograda obdeluje še druge kulture, ki pa, seveda po oidinu (peronospori, slani) niso uničena, se ne odpiše nobena štibra, čeravno bi pri vinogradu škoda več sto goldinarjev znašala.

Kako dobro je toraj, da se pravočasno in vstrajno proti takim trtnim in sadnim boleznim bojujemo.

Gospodarske stvari.

(Pridelovanje dobrega sadnega mošta.) Letos bode, kar je znano, prav veliko sadja. Prihodnje dve leti pa, kakor skušnje učijo, ga bode le malo.

Kdor toraj sedaj svojih jabolk po nizki ceni prodati noče, stori dobro, ako sam dela jabolčnik in ga v kleti shrani. Jabolčnik se bode čez eno ali dve leti prav dobro prodal. Da bode pa jabolčnik tudi

obstanujoč in dober okus ohranil, more se ž njim ravnati tako-le:

1. Popolnoma sladke jabolke morejo s kislinami ali boljše z lesnikami pomešane biti, ker same sladke ne dajo dobrega mošta.

2. Pozne zimske jabolke smejo se tudi v trdnem stanju, to je predno so popolnoma dozorele, za mošt porabiti, vendar morejo se, kadar so že stolčene, vs 24 - 48 ur (kakor je toplota) ležati pustiti in še potem prešati.

3. Zrele jabolke morejo se takoj prešati, brcati, da bi se kaj časa stati pustile, ali celó sem in tja pretresale in sicer brez da bi se kaj vode pridjalo, ker mošt, kateremu se voda pridene, obdrži se komaj pol leta.

4. Vsako sadje se mora pred prešanjem oprati, da se gnile jabolke, pesek, perje in druga nesnaga odstrani. Pri prešanju se mora snažno ravnati, mošt pa precej v snažne in žveplane sode stočiti.

5. Za 300 litrov potrebuje se 9—10 centov jabolk. Kdor pa vodo zraven priliva in 1—2 centov sadja prihraniti hoče, ta bo pokvaril ves mošt.

6. Mošt pusti se v tistih sodih kipeti, v katerih se je iz pod preše pretočil. On se pred in med kypenjem ne sme pretakati. Kipenje stori najbolje mrzli kleti.

7. S sadnim moštom se v kleti ravno tako ravna kakor z vinskim moštom. Mošt se sme precej prvem kypenju od drožev proč vzeti, kar pa nujno potrebno, škoduje pa večkrat.

8. Bo mošt v kleti kalen, ali se celó vleče, to pride od tega, ker je bilo sadje presladko, ali prezrelo. Tukaj pomaga, če se prilije frišnega mošta iz hrušk lesnik, ali pa nekoliko črnega čaja (Thee) ali pa „tanina“, katerega se v lekarnah kupi. Nujno se pa take reči veliko priliti, ampak po malem to večkrat, tako dolgo da se sčisti.

9. Mošt se še bolj obstoječ naredi, ako se pridene nekoliko vinskega kamna (Weinstein) ali da se mu primeša vinskih droži. Ako se mu pridene stolčeni jabolk lesnik, ali hrušk lesnik, dernulj, nešpelj in kuten.

Na tak način in brez vode pripravljeni mošt obdrži se 3 leta, ima dober okus in dobro ceno.

(V porabo odpadlega sadja.) Sadje, ki samo odpada, da se porabiti prav dobro za dober sadni jesil. Drobnost stolčeno tako sadje se dene v snažen sod in se potem s kuhano vodo polije. Na liter take kašičice računi se dobre $\frac{3}{4}$ litra vode. Sod se postavi v svrhu kisanja na topel kraj, kjer naj stoji kakih 7 dni; potem se ta mešanica skozi platno precedi in v drug sod pretoči. Na 12 litrov take že sčistene tekočine den se en četrt litra pivovih drožij (Bierhefe) in košček črnega kruha. Sod se na to dobro zapre in štiri tedne pri miru pusti. Konečno se ta že gotovi jesil precedi še enkrat.

